

NIEUWE EN OP INNOVATIES GERICHTE MOGELIJKHEDEN VOOR DE VERLATEN RDM-WERF. DAARVOOR TEKENDEN IN 2007 HET HAVENBEDRIJF ROTTERDAM, HOGESCHOOL ROTTERDAM EN ALBEDA COLLEGE. HET RESULTAAT DAARVAN IS RDM CAMPUS. EN DAAR ZIJN WE BIJZONDER TROTS OP. DEZE OMGEVING ZAL ZONDER TWIJFEL NIEUWE PIONIERS AANTREKKEN DIE HET CONCEPT VERDER ONTWIKKELEN. IN DIT FOTOBOEK TONEN WE U DE TRANSFORMATIE VAN VERLATEN WERF TOT CAMPUS. LAAT U INSPIREREN EN BOUW SAMEN MET ONS VERDER AAN EEN INNOVATIEVE TOEKOMST VOOR STAD EN HAVEN!

HANS SMITS, president-directeur Havenbedrijf Rotterdam NV
JASPER TUYTEL, voorzitter College van Bestuur Hogeschool Rotterdam
PIET BOEKHOUD, voorzitter College van Bestuur Albeda College

INLEIDING

JE ZOU KUNNEN ZEGGEN DAT DIT FOTOBOEK GEEN INLEIDING NODIG HEEFT. BLADER ER DOORHEEN EN DE TRANSFORMATIE VAN EEN VERLATEN INDUSTRIEEL ERFGOED IN DE INSPIRERENDE EN INNOVATIEVE LEER- EN WERKOMGEVING VAN RDM CAMPUS KRIJGT VANZELF VORM.

Maar wat de foto's niet kunnen vertellen, is het verhaal van de visionairs, de vooruitstrevende pioniers uit haven, stad en onderwijs. Dankzij hen kreeg het bijzondere industriële erfgoed van de RDM-werf een nieuwe en waardige bestemming. In twee jaar tijd werd de voormalige machinehal getransformeerd tot Innovation Dock: een hotspot voor praktisch en theoretisch technisch onderwijs met daaraan gekoppeld een beursvloer voor innovatie. Dat wil zeggen tijdelijke projectruimte voor innovatieve, duurzame industriële bedrijvigheid. Tegelijkertijd werd een vleugel van het voormalig directiekantoor verbouwd en de buitenruimte opgeknapt en verbeterde de ontsluiting van het gebied dankzij investeringen door de gemeente Rotterdam in de 'fast ferry' Aqualiner.

Het begon allemaal rond 2004, toen Albeda College, Hogeschool Rotterdam en de Ontwikkelingsmaatschappij Stadshavens elkaar vonden op de RDM-werf. De bedrijfsschool in de machinefabriek, die Albeda College al in 2002 had overgenomen uit de failliete RDM-boedel, was dringend aan vernieuwing toe. Hogeschool Rotterdam kampte met ruimteproblemen en Stadshavens was juist gestart met de herontwikkeling van de werf en zocht samen met vertegenwoordigers van Heijlplaat en woningcorporatie Woonbron naar mogelijkheden om het gebied in te zetten voor versterking van de economische structuur van stad en haven door het creëren van hoogwaardige woon- of werkruimtes. De partijen hadden niet veel tijd nodig om tot elkaar te komen. Stuk voor stuk waren ze gefascineerd door de historie van de werf en de gebouwen, en door het feit dat hier, op deze plek, honderd jaar geleden sprake was van een voor die tijd zeer innoverende maakindustrie. Hier werden roemruchte schepen gebouwd, hier was gewerkt vanuit een op de toekomst gerichte visie. Dit was de plek - dit was het moment. Het idee voor een *Research, Design & Manufacturing* campus was geboren.

PIONIER Frank Rieck, lector productinnovatie Hogeschool Rotterdam en voorzitter van het acquisitieteam

Vijf jaar geleden was dit een soort industrieel Pompeii, alsof een vulkaan was uitgebarsten en iedereen op de vlucht was geslagen. De machines stonden er nog, overal lag stof en zelfs de hamers lagen er nog maar er was geen leven. Het was wel direct een uitdaging om vanuit het onderwijs te bedenken wat we ermee konden doen. Eigenlijk is Innovation Dock uit nood geboren, omdat 23.000 m² ook voor de ambities van twee opleidingen veel te veel was, maar sneller vernieuwen onder één dak met het onderwijs is een uniek idee. De bedrijven met wie we het concept testen, zijn ons dankbaar dat ze hier relatief goedkoop kunnen werken en gebruik kunnen maken van onze faciliteiten en kennis. En wij zijn hen dankbaar omdat zij het technisch onderwijs ineens weer een smoel geven. Dat levert een prachtige synergie en symbiose op.

Stadshavens zag in de vestiging van de scholen een belangrijke stimulans voor het verder ontwikkelen van het gebied maar de knoop werd pas echt doorgehakt in september 2005, na de conferentie 'Creativity meets business'. Daar zagen de beide opleidingen en Stadshavens hoe de samenwerking tussen onderwijs en bedrijven vorm zou kunnen krijgen. Vier maanden later werd de intentieovereenkomst ondertekend. In 2006 hield de discussie over de verantwoordelijkheid voor het gebied en de noodzakelijke investeringen de voortgang van het vernieuwende concept tegen en aan het eind van dat jaar leek het wel alsof het enthousiasme van het eerste uur volledig was

verdwenen. Daarin kwam verandering na een bijeenkomst met de EDBR, waar met name oud-politicus Ruud Lubbers het vuur weer deed oplaaien. Kort daarna veranderde de rol van Stadshavens, waarbij de verantwoordelijkheden werden verdeeld over het Havenbedrijf en de gemeente Rotterdam. Het Havenbedrijf was niet langer alleen eigenaar van de gebouwen op het RDM-terrein, maar ook verantwoordelijk voor de ontwikkeling. Tijd voor actie!

PIONIER Cor van Asch, projectontwikkelaar Havenbedrijf Rotterdam N.V.

Als we onze internationale concurrentiepositie willen handhaven, hebben we constant veel technisch geschoold personeel nodig. Het Havenbedrijf heeft dus veel belang bij RDM Campus. Studenten komen er als vanzelf in contact met havenbedrijven, waardoor de haven als werkgever interessanter voor ze wordt. Het concept staat of valt met de mogelijkheid voldoende innovatieve bedrijven in de design en engineeringfase te vinden. Ik hoop van harte dat de opleidingen daarin slagen, maar gezien de enthousiaste reacties tot nu toe en de contacten die daaruit al zijn voortgekomen, heb ik daarin echt alle vertrouwen.

Naast de inzet van de bestuurders van de betrokken partijen, werd de ontwikkeling van het concept RDM Campus begeleid door een ontwikkelteam. De drie 'founding fathers' investeerden zelf in de campus maar daarnaast werden ook subsidies verworven, zowel voor de verbouwingen als voor de ontwikkeling van een nieuw onderwijsconcept, gericht op duurzame samenwerking tussen bedrijven en onderwijs.

PIONIER Bert van Pelt, projectleider RDM Campus namens het Albeda College:

Dat het Innovation Dock nu een feit is, betekent dat we een strategisch punt hebben bereikt voor nieuwe economie en nieuwe loopbanen. Er komt een dynamiek op gang, maar we zijn er nog niet. Dit is een totale investering voor de regio, zowel aan de nieuwe economiekant als aan de mensenkant. Bedrijven die iets willen ontwikkelen, mensen die iets echt willen leren, weten dat ze hier moeten zijn. Hieruit moeten aantrekkelijke loopbanen voortkomen, in combinatie met een nieuwe economie. En natuurlijk moet ook de bestaande economie verder komen door de innovaties die hier worden uitgewerkt. Als Rotterdam straks zowel kennisstad als maakstad en duurzame resultaatstad is, dan zijn we er. Dan is de cirkel rond.

INNOVATION DOCK heeft een oppervlakte van pakweg 23.000 m². Op het laagste punt is de volledig open hal altijd nog twaalf meter hoog. Dat maakte investeringen in duurzame energievoorzieningen noodzakelijk. De hal is uitgerust met de grootste vloerverwarming van Europa en de plannen om het dak te voorzien van 3000 m² zonnepanelen bevinden zich in een vergevorderd stadium. Ongeveer de helft van de hal wordt gebruikt door de opleidingen, die er voldoende ruimte hebben om te werken en te testen, kortom, er is ademruimte. Alle praktijkonderwijs wordt gegeven in glazen kassen waardoor de dynamiek van de praktijk zelfs goed zichtbaar is als leerlingen met een theoretische opdracht bezig zijn. Geen muren dus, en daardoor ook geen grenzen tussen het hbo van Hogeschool Rotterdam en het mbo van Albeda College.

Het bedrijvendeel van de hal is ontwikkeld volgens het concept van een beursvloer en biedt ruimte aan koplopers in innovatie die hun producten willen doorontwikkelen en testen. Er is ruimte voor meer dan twintig bedrijven in de drie marktsegmenten *Building, Moving & Powering*. Duurzaamheid loopt als een rode draad door de drie marktsegmenten heen. De verwachting is dat bedrijven drie tot vijf jaar gebruik zullen maken van de mogelijkheden van Innovation Dock. Ze tekenen niet alleen een huurcontract voor een open, flexibel en vrij in te vullen ruimte van maximaal 2000 m², maar ook een kennisovereenkomst die onder meer beschrijft waaruit de kruisbestuiving met het onderwijs bestaat. De bedrijven worden met zorg geselecteerd. Er wordt gestreefd naar een mix van kleine bedrijven en afdelingen van grotere ondernemingen.

Studenten van verschillende opleidingen en disciplines werken bijvoorbeeld samen aan het toekomstige hoofdkwartier van het Dutch Delta Design, een drijvend paviljoen dat straks een plek krijgt in de Rotterdamse Rijnhaven. Het paviljoen wordt volledig op de campus gebouwd. De studenten lopen stage bij de bouw, maken deel uit van het innovatieteam en werken in het bouwteam mee aan het prototype. Kortom, ze werken mee aan de realisatie van een innovatief en duurzaam, op de toekomst gericht project.

PIONIER Bert Hooijer, directeur Instituut voor Bouw en Bedrijfskunde, Hogeschool Rotterdam

Hier zijn we in staat onderwijs te bieden dat voldoet aan de eisen die de 21ste eeuw stelt. Dat we met onze nieuwe opleiding watermanagement middenin het stadshavensgebied zitten, heeft voor onze studenten een enorme toegevoegde waarde. Van meet af aan zijn ze bezig met authentieke en realistische projecten en werken ze met bedrijven die specialist zijn op het gebied van bouwen op het water. Ook in de toekomst liggen er voor onze studenten aardig wat uitdagingen. Zo willen we bijvoorbeeld ook een drijvend dorp bouwen, een experimenteelocatie als een soort 'free zone', met bijvoorbeeld tuinbouw op het water: een 'smart district' dat gebruik maakt van decentraal opgewerkte energie.

In oktober 2009 zijn de verbouwingen afgerond. Onderwijs en onderzoek zijn gestart, de eerste bedrijven hebben hun plek in de hal ingenomen. De Aqualiner vaart af en aan en vele honderden bezoekers namen al deel aan rondleidingen en congressen op de campus. RDM Campus kon tot stand komen dankzij de inzet, het vertrouwen en het enthousiasme van velen. Het is onmogelijk om iedereen hiervoor persoonlijk te bedanken. Dit boek is een eerbetoon aan iedereen die ons heeft gesteund en heeft meegewerkt aan het realiseren van RDM Campus. Wij hopen ook de komende jaren op jullie te kunnen rekenen, zodat we er met elkaar een duurzaam succes van kunnen maken.

INNOVATION DOCK

INNOVATION DOCK IS DE VOORMALIGE MACHINEHAL VAN DE ROTTERDAMSCHE DROOGDOK MAATSCHAPPIJ. OP 23.000 M² GRONDOPPERVLAKTE WORDT GRENZELOOS PRAKTIJKONDERWIJS GEGEVEN EN WERKEN KOPLOPERS UIT DE CREATIEVE MAAKINDUSTRIE SAMEN MET STUDENTEN AAN DUURZAME PRODUCTEN VAN DE TOEKOMST.

Ontwerp scholendeel: Van Heerden & Partners Architecten
Ontwerp bedrijvendeel: PLUS architecten

DROOGDOK

DROOGDOK, HET VOORMALIGE HOOFDKANTOOR VAN DE ROTTERDAMSCHE DROOGDOK MAATSCHAPPIJ, IS TEGELIJK UNIEK EN UITDAGEND. HIER ONTMOETEN MENSEN EN IDEEËN ELKAAR, HIER WORDEN CONFERENTIES GEORGANISEERD EN WORDT KENNIS GEDEELD. DROOGDOK HERBERGT DE ROTTERDAMSE ACADEMIE VAN BOUWKUNST, KENNISCENTRA VAN HOGESCHOOL ROTTERDAM, HET CONGRESCENTRUM, HET PROJECTBUREAU STADSHAVENS EN HET PROJECTBUREAU RDM CAMPUS.

Ontwerp: PLUS architecten